

# AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNIVERSİTETİNİN KİTABXANA-İNFÖRMASİYA MƏRKƏZİNDƏ İSTİFADƏÇİ TƏCRÜBƏSİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ ÜÇÜN İNNOVATİV İSTİQAMƏTLƏR

*Gülyanaq Telman qızı Verdiyeva*

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti,  
Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin əməkdaşı, magistrant  
Verdiyeva.gulya@list.ru  
Orcid id:0000-0001-9984-5852*

***Açar sözlər:** UNEC, kitabxana, istifadəçi təcrübəsi, süni intellekt, elektron resurslar, informasiya savadlılığı, rəqəmsal transformasiya*

***Ключевые слова:** UNEC, библиотека, пользовательский опыт, искусственный интеллект, цифровые ресурсы, информационная грамотность, цифровая трансформация*

***Keywords:** UNEC, library, user experience, artificial intelligence, electronic resources, information literacy, digital transformation*

**Xülasə:** Bu tezisdə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) Kitabxana-İnformasiya Mərkəzində istifadəçi təcrübəsinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən və planlaşdırılan innovativ yanaşmalar araşdırılır. Elektron resurslardan istifadə, süni intellekt və rəqəmsal xidmətlər, virtual sərgilər, 24/7 kitabxana modeli və informasiya savadlılığı üzrə təlimlər bu inkişafın əsas istiqamətlərini təşkil edir. Məruzədə, həmçinin UNEC KİM-in beynəlxalq müstəvidə uğurları və gələcək potensialı da qeyd olunur.

**Резюме:** В данном докладе рассматриваются инновационные подходы, внедрённые и планируемые в Центре библиотечно-информационного обслуживания Азербайджанского государственного экономического университета (UNEC) с целью улучшения пользовательского опыта. Внимание уделяется внедрению цифровых технологий, использованию электронных ресурсов, применению искусственного интеллекта, организации виртуальных выставок, а также проведению тренингов по информационной грамотности. Также анализируются международные успехи библиотеки и её потенциал для дальнейшего развития.

**Summary:** This paper explores the innovative approaches implemented and planned at the Library and Information Center of Azerbaijan State University of Economics (UNEC) to enhance user experience. Key focus areas include the integration of digital technologies, utilization of electronic resources, application of artificial intelligence, organization of virtual exhibitions, and delivery of information literacy training. The report also highlights UNEC Library's international achievements and its future development potential in the context of academic support.

**Giriş:** Müasir dövrdə ali təhsil müəssisələrinin kitabxanaları yalnız informasiya saxlamaq və təqdim etmək funksiyasını yerinə yetirmir. Onlar həm də **tədris, tədqiqat və innovasiya** mərkəzi kimi fəaliyyət göstərir. UNEC-in Kitabxana-İnformasiya Mərkəzi də bu istiqamətdə dinamik inkişaf etməkdədir. İstifadəçi məmnuniyyətinin artırılması və rəqəmsal transformasiyanın sürətləndirilməsi məqsədilə **innovativ yanaşmalar və rəqəmsal həllər** xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

**İstifadəçi təcrübəsi nədir və niyə vacibdir?** İstifadəçi təcrübəsi kitabxana xidmətlərinin keyfiyyətini qiymətləndirməkdə və onların daim inkişaf etdirilməsində mühüm rol oynayır. Bu təcrübəyə aiddir:

- İstifadəçinin informasiya axtarışı zamanı qarşılaşdığı çətinliklər;
- Elektron kataloq və verilənlər bazalarının əlçatanlığı;
- Məkanın rahatlığı və funksionallığı;

- Kitابخana personalı ilə ünsiyyət və xidmət səviyyəsi.

### **UNEC Kitabxana-İnformasiya Mərkəzində innovativ inkişaf istiqamətləri:**

#### **1. Elektron platformaların təkmilləşdirilməsi.** Bura aiddir:

- Elektron kataloq sisteminin (OPAC) yenilənməsi ilə istifadəçilər daha intuitiv interfeys və sürətli axtarış imkanına malik ola bilər;
- Mobil uyğun veb-platforma və ya tətbiq vasitəsilə kitab sifarişi, vaxt uzadılması və onlayn rezervasiya mümkün ola bilər.
- Avtomatlaşdırılmış informasiya əsaslı tövsiyə sistemi vasitəsilə istifadəçinin maraqlarına uyğun kitablar və məqalələr avtomatik təklif edilə bilər.

#### **2. Ağıllı axtarış və semantik texnologiyalar.** Bura aiddir:

- Elektron bazalarda semantik axtarış modulu tətbiq edilə bilər ki, bu da istifadəçiyə açar sözlərlə deyil, mövzu ilə uyğun nəticələr təqdim edəcək.
- Məlumatların çap edilmiş və rəqəmsal versiyalar üzrə avtomatik inteqrasiyası istifadə rahatlığını artırır.

#### **3. Süni intellekt və chatbot sistemləri.** Bura aiddir:

- Kitabxanada 24/7 fəaliyyət göstərən virtual köməkçi (chatbot) vasitəsilə istifadəçilər suallarını avtomatik cavablandırmaq imkanı əldə edərlər.
- Süni intellekt istifadəçi davranışlarını analiz edərək məlumat ehtiyaclarını qabaqcadan proqnozlaşdırma bilər.

#### **4. Fiziki məkanın transformasiyası.** Bura aiddir:

- Ağıllı oxu zonaları-fərdi və qrup oxu sahələri üçün sensorlu işıqlandırma, səs izolyasiyası və enerji yığılması imkanları ilə təchiz olunmuş sahələrin yaradılması.
- Dijital media laboratoriyası-tələbələrin təqdimat hazırlaması, video montaj və tədqiqat üçün texniki avadanlıqla təmin olunan innovativ sahə.

#### **5. Təlim və informasiya savadlılığı proqramları.** Bura aiddir:

- İstifadəçilərə elmi informasiya axtarışı, akademik yazı, istinad alətləri və plagiatla mübarizə mövzusunda təlimlər təşkil olunması.
- Mütəmadi olaraq keçirilən vebinarlar və seminarlar, istifadəçilərin informasiya savadlılığını artırmaqla yanaşı, kitabxanaya bağlılığını da gücləndirir.

#### **Gözlənilən nəticələr:**

Bu innovativ yanaşmalar nəticəsində aşağıdakı müsbət dəyişikliklərin baş verməsi mümkündür:

- Kitabxanaya olan informasiyaya çıxış sürətinin artması,
- İstifadəçi məmnuniyyətinin və iştirakçılığının yüksəlməsi,
- Kitabxananın UNEC-də tədqiqat və tədris prosesində rolunun genişlənməsi,
- Rəqəmsal transformasiya sahəsində model kitabxana nümunəsinin formalaşdırılması.

#### **6. UNEC Kitabxana-İnformasiya Mərkəzində Mövcud İnnovativ Tətbiqlər.**

UNEC Kitabxana-İnformasiya Mərkəzi (KİM) istifadəçi təcrübəsini artırmaq məqsədilə bir sıra innovativ layihələr həyata keçirmişdir:

##### **• “24/7 Kitabxana” Modeli**

UNEC-də ölkədə ilk dəfə olaraq 7 gün, 24 saat fəaliyyət göstərən kitabxana istifadəyə verilmişdir. Bu kitabxana müasir işıqlandırma və havalandırma sistemi, yüksək sürətli internet və ən yeni kompüterlərlə təchiz edilmişdir. Tələbələr burada “Oxford University”, “Cambridge University”, “MIT”, “Duke University”, ECONBIZ, JSTOR, EBSCO və digər beynəlxalq bazalara çıxış əldə edə bilərlər.

##### **• Elektron Resurslardan İstifadə Bacarıqları üzrə Təlimlər**

KİM tərəfindən “Elektron resurslardan istifadə bacarıqları” və “Kitابخana etikas” mövzularında təlimlər təşkil edilmişdir. Bu təlimlərdə tələbələrə elektron kitabxana, elektron kataloq və beynəlxalq data bazaları haqqında məlumat verilmişdir(1).

### • *Virtual və Hibrid Sərgilər*

“Yaşıl UNEC” ili çərçivəsində KİM tərəfindən həm fiziki, həm də virtual sərgilər təşkil edilmişdir. Bu sərgilərdə ekologiya, yaşıl iqtisadiyyat və bərpa olunan enerji mənbələri üzrə ədəbiyyatlar nümayiş etdirilmişdir(2)

### • *Beynəlxalq Təqdimatlar və Mükafatlar*

UNEC KİM-in fəaliyyəti “ANKOSLink 2023” beynəlxalq konfransında təqdim edilmiş və müsbət qiymətləndirilmişdir. Həmçinin, UNEC KİM-in fəaliyyəti ilə bağlı təqdimat respublika müsabiqəsində qalib olmuşdur(3)

### **Gələcək İnnovativ İstiqamətlər:**

#### • *Süni İntellekt Əsaslı Axtarış Sistemləri*

İstifadəçilərin məlumat axtarışını asanlaşdırmaq üçün süni intellekt əsaslı axtarış sistemlərinin tətbiqi nəzərdə tutulur. Bu sistemlər istifadəçinin axtarış niyyətini anlayaraq daha dəqiq nəticələr təqdim edə bilər.

#### • *Mobil Tətbiqlərin İnkişafı*

Kitabxana xidmətlərinə mobil cihazlar vasitəsilə çıxışı təmin etmək üçün mobil tətbiqlərin hazırlanması planlaşdırılır. Bu tətbiqlər vasitəsilə istifadəçilər kitab sifariş, rezervasiya və digər xidmətlərdən yararlanma biləcəklər.

#### • *İnformasiya Savadlılığı üzrə Təlimlərin Genişləndirilməsi*

Tələbələrin informasiya savadlılığını artırmaq məqsədilə daha geniş təlim proqramlarının həyata keçirilməsi planlaşdırılır. Bu təlimlərdə elmi informasiya axtarışı, akademik yazı və istinad alətləri üzrə biliklər veriləcəkdir.

Nəticə olaraq qeyd etmək lazımdır ki, UNEC Kitabxana-İnformasiya Mərkəzində istifadəçi təcrübəsinin təkmilləşdirilməsi üçün innovativ texnologiyaların tətbiqi, yalnız kitabxananın effektivliyini artırmaqla kifayətlənmir. Bu yanaşma həm də tələbələrin akademik uğurlarını və elmi tədqiqat potensialını dəstəkləyir. XXI əsrin kitabxanası – yalnız fiziki kitabların saxlandığı yer deyil, intellektual inkişaf və informasiya idarəçiliyi mərkəzidir.

UNEC Kitabxana-İnformasiya Mərkəzi istifadəçi təcrübəsinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində bir sıra innovativ layihələr həyata keçirmiş və gələcəkdə də bu sahədə fəaliyyətini davam etdirməyi planlaşdırır. Bu təşəbbüslər tələbələrin akademik uğurlarını dəstəkləməklə yanaşı, kitabxananın tədris və tədqiqat prosesində rolunu daha da gücləndirəcəkdir.

## **Ədəbiyyat**

1. UNEC. (2023). Elektron resurslardan istifadə bacarıqları və kitabxana etikasını mövzusunda təlim keçirilib. UNEC rəsmi saytı. <https://unec.edu.az/unec-de-elektron-resurslardan-istifade-bacariqlari-ve-kitabxana-etikasi-movzusunda-telim-kecirilib/>
2. UNEC. (2023). Kitabxana-İnformasiya Mərkəzində “Yaşıl UNEC” ilinə həsr edilən hibrid sərgi təşkil olunub. UNEC News. <https://news.unec.edu.az/xeber/100-elm/11691-kitabxana-i-nformasiya-merkezinde-yashil-unec-iline-hesr-edilen-hibrid-sergi-teshkil-olunub/>
3. UNEC. (2023). UNEC Kitabxana-İnformasiya Mərkəzi ANKOSLink 2023 beynəlxalq konfransında təqdim olunub. UNEC rəsmi saytı. <https://unec.edu.az/unec-kitabxana-informasiya-merkezi-ankoslink-2023-beynelxalq-konfransinda-teqdim-olunub/>
4. Ministry of Science and Education of Azerbaijan. (2023). Azərbaycanda ilk dəfə 7/24 fəaliyyət göstərən kitabxana UNEC-də yaradılıb. <https://edu.gov.az/az/news-and-updates/15655>
5. *Breeding, M.* (2020). The impact of artificial intelligence on libraries. *Computers in Libraries*, 40(2), 12–16.
6. *Cox, A. M., & Pinfield, S.* (2014). Research data management and libraries: Current activities and future priorities. *Journal of Librarianship and Information Science*, 46(4), 299–316. <https://doi.org/10.1177/0961000613492542>